

הוא הנל הנלים כל דברי המצארים אשר יעמולו לשפר ולנקות את המצארי חז"ל ולהתאמת את יפין. אחי אשר כל עמלי מיום שצמחתי על דעתי רק צמקטע הזה ויודע שומדין עד היכן הדברים מניעים, רלחי אל המערכה, וערכתי שני המצארים גדולים אל המכ"ע המגיד המקוצים צמחתי "עמל לדבר" גם "כתנות אור" להדלות את שגגת המנוח, וכי המוסרנים כמו חלה המה המלגלגים האמתים על דמז"ל, כי השומרים היחיד גדולים להתלמוד, קוראים ג"כ בקול גדול כי אין דמז"ל לא משל ועלילה, רק דברים פשוטים ענוש, ולפי"ז מעידים ממצאריהם על אומנם כי היו צעלי הזיה וצעלי דמיון וגשגשים את הדעות המנוונות זכות עד שההולכים בעקבות המה עלולים לכל נחשז וגלחלי ככה יסגול חליש לער ועכאוכים לעת הזאת, אם הוא יעמול להפיץ אור יקרות על שני הפחדות, גם תהישנים וגם תהמרשים חלו וחלו מרגשים אחריו, כי הוא מוליח את המצארים מירי פשוט, אך יאמרו מה שיאקבר אחי בחומי אלך, ופך את אשר ישים האמת צפי חותו לדבר נעזר המוכן לאדם דעת.

משה אהרן שאצקעם בעל "המפתח" פה קיוב.

שימת עין על העין.

זה כביר אשר שמתי את לבי לחקר משפטי האותיות והתנועות בשפתנו מבלי הכח על כל מה שהחליטו עד כה בעלי הלשון, כי אמרתי כמו בכל חכמה ובכל מדע מקום יניחו הגדולים לקטנים להתגדר בו. והנה לא היה עמלי להקטין כי בקשתי ואמצא דברים חדשים אשר לא שערם הראשונים. אקח לי מועד ואשיב את דברי קבל עם מסדר יחד בספר או פרקים פרקים ואקוה כי יתענגו עליהם אהבי העבריה. בין החקירות האלה חפצתי לדעת על אדות שמוש העי אשר לקחה זה כביר וישימוהו לסמן התנועה "e" במלים אשר לקחו אל העבריה מכל יתר לשונות הגוים, כמו בשמות האנשים והנשים, ארצות וערים. ונהגים והרים ועוד הרבה. אולם איכה היתה כזאת לקחת אות קנסונגם ולעשותה לסמן התנועה, ולנה נסתר. לא לפי טבעה ותכונתה אשר לה מיום הוסדה? את שקול דעתי והנחתי בזה נתתי בספר האסוף זה כבר, ועתה ראיני כהמגיד בא התבסס ה"ר יצחק שלמה פוכס בתשובתו לשאלת חכם אחד ב"כנסת ישראל" על הדבר הזה לאמר: "מתי החלו היהודים להשתמש באות ע' ובתור אם הקריאה תחת "e" בשפות לועזות? והוא מחליט כי יש רשמים ברורים, כי גם קדמונינו לא בטאו תמיד הע' כמו בערבית, כ"א היתה הבררה למעמים בתור תנועה וכו' ומסים, כי השמוש של הע' בתור אם הקריאה יש לו על מה לסמוך, כי שהקטן עמוק וקדום מאוד ובכן פסק: כי כדי הוא המנהג הנמשך בלי הפסק זה כשקטע מאות שנה אצל רב אחינו בני ישראל ואשר יסודתו גם בקררי שפת קדמוני העתיקה לסמן עליו בשעת הדחק, בעת כתבנו מלים וזות באותיות עבריות."

שואל אני לראשונה את הסופר הנכבד הזה לאמר: מה מציאה מצא, אם השמוש המשובש הזה הוא בן שבע מאות שנה? האם תצדיקו ותקדישוהו הזקנה המפלגת? הוא אומר, כי יסוד השמוש הזה הוא בהררי שפת קדשנו. חזונו על כל המקרא ולא מצאנו אף אבן אחת להיסוד הזה! ואם השתבש המון העם בימי התלמוד, שלא לרצון החכמים, אשר על כן גזרו, כי הקוראים לא י' ולע' א' אין יורדים לפני התבה לרתפלל לפני הצבור, נקום אנחנו עתה ונעשה אותו להלכה ונתתם אותו במדעת הסכמתנו! הכי כבוד הברית יש פה לאמר כיון שעלה לא ירד! גם מה הוא הדחק הדוחק אותנו, ואיה חמת המציק? יש לנו מלים נכריות מלשונות כל הגוים מעט ככה"ק ורבות מאוד בספרי תושבע"ס, מבלי אשר נדחקו פעם הסופרים והמעתיקים לעשות מעשה זה כזה, לתת לאות סן האותות עבודה נכריה אשר לא כדת משה וישראל! כי החסרי אותות ותנועות אנחנו וקצרה ידנו לכתוב ולסמן הכל על פי משפחנו! ואם לא נוכל פעם לצמצם על נכון את כל אות ותנועה, לכון אותן אל האות והתנועה אשר להמלה הנכריה שם במקומה, האם נגרעים אנחנו בזה מכל העמים ללשונותם? ובאמת אין כל תקנה בכתי אם נכתב את המלה הזרה בדמותה וצלמה, והיודע את הלשון ההיא יגיד לנו את מבטאה בדיוק, כי גם בלשון אחת בארץ אחת ולעם אחד יש שונים מעט או הרבה בערים וכפרים מקצה הארץ ועד קצה. הלא זאת היא ראשית השפות (דילקטס) וככה נברלו הלשונות מעט אל עם ומממלכה לעם אחר! כי אך בימים האלה הכתב, הדפוס, הספרות והרקדוק המגביל יעצרו מלדת עוד הרבה כמלפנים בהיות הלשון פרוצה אין חומה, אולם יהי מה, אבל במה יתנו ארוחתם אשר לקחו את הע' וישימוה לתנועת הסגל? ומה הרויחו בזה לצאת סן המצר? במקום שאין הסגל מכון ואיננו מספיק גם הע' ידה קצרה ועוד דכה רעתה, כי מי יגיד את התקנה (או התקלה) הזאת לכל בני ישראל בכל הארצות אשר תקנו להם יהודי גרמניה! — והרשמים הברורים, אשר גם קדמונינו לא במאו תמיד את הע' כמו בערבית, איה הם? כל בעלי הלשון חקרו וידאו כי בע' הערבית היתה גם הע' העברית, כי היו גם לה שני מבטאים, מבטא חזק ומבטא רפה, ראה גזניוס ועוד, והגני נותן בזה שתי ראיות מוביחות על זאת, האחת לקוחה מעל הספר "משא בערב" כפי הרשום בזכרוני, השנית אשר העליתי במצודתי, תא חזי! בס' שמואל א', י"ז מ' עומד וקורא גלית הפלשתי לאמר: ברו לכם איש ויורד אלי, אם יוכל להלחם אתי והכני והיינו לכם לעבדים ואם אני אוכל לו והכיתיו והייתם לנו לעבדים ועבדתם אותנו, הגבור הזה אשר לעם הפלשתים המושלים בישראל ואשר הסתוללו במ כל פעם לא עשה תני משולב במשפט שוה לשני הצדדים, אשר על כן הוסיף בסוף דבריו לאמר: "ועבדתם אותנו", כי בנאותו הפלה בין עמו ובין עם ישראל, כי בהכות אותו איש ישראלי יכנעו הפלשתים להיות עבדים לישראל, לא עבדים לעבודה, כי אם לתת מס; אולם אם יכה הוא את האיש הישראלי, יהיו בני ישראל עבדים משעבדים להם לעבודת סרך. הערכים מבדילים עוד היום גם במבטא גם בכתב בין עבד לעבד, עבד חשוב, אשר לו משמרת באחת הפקודות ועבד נענה ושפל על ידי נקודה קטנה אשר על העין מלמעלה, ובלי ספק פגן גלית את דבריו

ויכמאם היטב, ואך אנחנו עתה אחרי אשר השמטנו את הנקודה הזאת ואין בנו עוד הדעה וההבדלה במבטא, משפטנו כמשפט המלמד הלימי, אשר לא יוכל להבריל בשפתיו בין ש' יסנית ובין ש' שמאלית והיה לשחוק בעיני תלמידיו והוא צועק לאמר: „בשלמא אני אשר לא אוכל לאמר בשלמא אומר אני בשלמא, אולם אתם אשר תוכלו לאמר בשלמא למה תאמרו בשלמא“?

במלכים א' ט' כ"ב נאמר: ומבני ישראל לא נתן שלמה עבד, כי הם אנשי המלחמה ועבדיו ושריו ושלישיו וגו'. היש לנו דעה בכתוב הזה אם אין לנו ההבדלה הזאת? סופרינו השמיטו דברים רבים וכאשר שמטו את הדגש מהאותות: ט, ש, ק, נ, וזלים ועוד. עוד שבה הסופר הנכבד ה"ר פוכס דבר אחד והוא גרל הערך, כי הע' עוד היום צוללת בפי אחינו בארצות המערב במבטאה הקדמון והיא אצלם קנסזננץ גמור. ועתה איכה יקראו אחינו אלה את המלים אשר תבוא בהן הע' בתור תנועה? האם בכתבנו ספרים בעברית אין אנחנו עורכים דברינו כי אם אל אחינו הגרמנים? הנה גם הה' העברית. איננה עוד בפינו במבטאה הנכון וכן הה' וכל הגוים בארצות אירופה לא יכלו ולא יוכלו לבטאן אשר על כן התלוצץ בהם ר' בנימין בעל המסעות ויאמר: אין להם ה' ואין להם הוד, אין להם ה' ואין להם חסד, אין להם ע' ואין להם עונה ... האם יאמר איש כי יש לנו רשמים ברורים, כי אבותינו או השתמשו בה' בתור תנועה, בעבור כי העתיקו הגוים למשל את השם יצחק לאיזאק! מכל הדוגמאות אשר הביא ואשר יוכל להביא עוד, נראה כי ההמון בבני ישראל, ולא כלה, ואולי רק בני הגליל אשר לא הקפידו על לשונם כמוכא בתלמוד וככה הגוים ובפרט היונים לא ידעו לבטא את הע' והיה במקום הע' שמו תנועה, אך לא עשו מן הע' תנועה, על כל פנים אין הע' סמן הסגל גם היום רק ליהודים הגרמנים, ולפי דעתי עשו זאת רק בעבור היות יסוד צורה צורת הסגל „י“. ונראה כי בתהלה כתבו את הסגל כמו שהוא ושמדו בין האותות כמשפט לשונות הגוים ואח"כ חבדו את הנקודות כקיום וכאשר עשינו כמעט בכל האותות המרבעות אשר ברפוס ויצא לנו הכתב, אשר בידנו היום יתבונן הקורא למשל באות הצ' ובאות הש' ויראה ויכיר את ההעברה מצורה לצורה אשר כמעט אין עוד כל שויון ביניהן בסקירה הראשונה. על כן אומר אני כי דיה לצרה בשעתה ובמקומה כלומר בספרי הירגון או גרמנית-יהודית ובכל ספר ואגרת הכתובים בלשון אחרת ובאותיות עבריות. אולם בספר שכלו עברי גם כל זר יתעבר וכל נכרי יתירה, ילבש צורה עברית כגר כאורה. ובמקום שיש להושי ולדאג פן לא יכין הקורא יוסיפו לכתב את המלה סגורה ברמותה וצלמה כזה: יוסף (Josef), אידיאל (Ideal), פילוסופיה (Philosophie), כמיה (Chemie), מנדלזון (Mendelsohn) וכאלה. שימו קוראים עין ואל תאמרו אין זה כי אם מראית עין. וטוב עין יברך מפי עברכם.

ישראל מעללער.